

Nu Meta kiest voor haat en desinformatie: wat verandert er op Facebook en Instagram, en kun je de apps verlaten?

Wat gaat er precies gebeuren met de apps van Meta, nu het bedrijf de samenwerking met factcheckers stopzet (te beginnen in de VS), de moderatieregels afzwakt en die regels niet meer proactief toepast? Mark Zuckerberg is daarover op Threads, het jongste van de Meta-platforms, in discussie getreden met critici. Hij deed dat weliswaar op vrij zelfingenomen toon: "Ik verwacht dat de veranderingen onze platforms juist beter zullen maken", schrijft hij. "Sommige mensen zullen onze platforms nu misschien verlaten om te 'deugdpronken' (virtue signalling), maar ik denk dat de overweldigende meerderheid en veel nieuwe gebruikers zullen ondervinden dat deze veranderingen de producten beter maken."

1. Wat gaat er nu echt veranderen op Facebook, Instagram en Threads?

Dat de ceo plots gouden kettingen draagt, de ongebreidelde vrije meningsuiting bezingt en Europa beschuldigt van "geïstitutionaliseerde censuur", is één ding. Maar worden de apps echt anders?

Wat we al zeker weten:

- Meta stopt in de VS de samenwerking met externe factcheckers. In het verleden zag je soms bij een bericht een waarschuwing dat het door factcheckers was tegengesproken, dat zal je nu (nog) minder vaak zien. Europese factcheckers blijven voorlopig nog wel actief op Facebook en Instagram.
- Meta zal alleen nog bij zware inbreuken, zoals oplichting, terrorisme en kindermisbruik, zelf preventief optreden (meestal met behulp van AI). Voor 'gewone' inbreuken op zijn gebruiksregels rekent het nu volledig op gebruikers die overtredingen aanmelden.
- Meta versoepelt de gebruiksregels, waardoor sommige berichten die vroeger tegen de regels waren, nu wel mogen. Het meest genoemde voorbeeld: "We staan beschuldigingen van geestesziekte of abnormaliteit toe als ze gebaseerd zijn op gender of seksuele geaardheid."

Wat we nog niet weten:

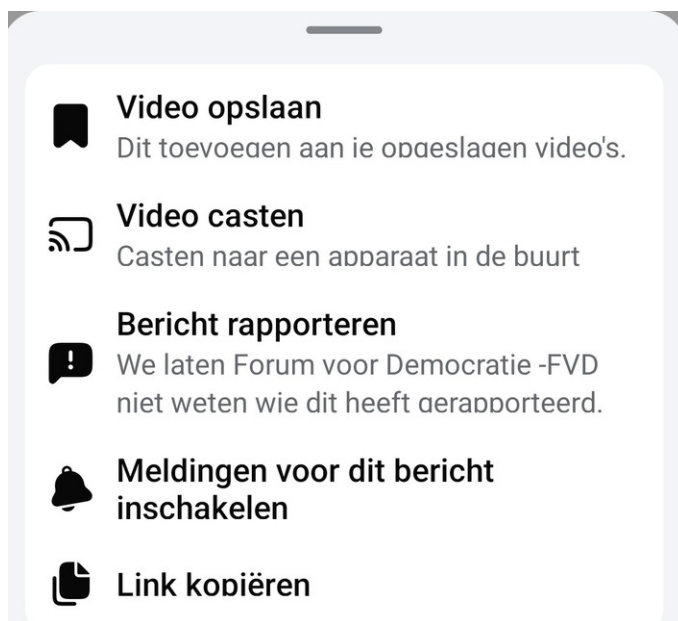
- Er komt een nieuw systeem van vrijwillige factcheckers, te beginnen in de VS. Het is onduidelijk hoe dat eruit gaat zien en hoe goed het zal werken, al zal het waarschijnlijk lijken op de Community Notes van X. Over de kwaliteit daarvan lopen meningen erg uiteen.
- Zal Meta in Europa ook in de feiten minder streng modereren? Als het bedrijf, in plaats van proactief op te treden, sneller en efficiënter reageert op meldingen van gebruikers, zal het nettoresultaat misschien niet zo heel verschillend zijn.

2. Verlaten mensen nu massaal Instagram, Facebook en Threads?

Dat valt voorlopig onmogelijk uit te maken. Sommige gebruikers kondigen dat nu aan, maar in het verleden is dat ook al herhaaldelijk gebeurd. Onder meer na het Cambridge Analytica-schandaal in 2018. In de praktijk is het aantal gebruikers van de apps, ondanks enkele haperingen, altijd blijven groeien.

3. Wat doe ik als ik hatelijke berichten aantref op Facebook of Instagram?

Problematische berichten moet je nog altijd in de eerste plaats aanmelden bij Facebook of Instagram zelf. Dat doe je door te klikken op de drie horizontale puntjes rechts bovenaan het bericht. Je kunt dan onder meer kiezen voor 'Bericht rapporteren' en 'Profiel blokkeren'.

Deze opties komen tevoorschijn als je de drie horizontale puntjes rechts boven een Facebookbericht aanklikt.

Beslist het bedrijf om niets te doen, dan kun je daartegen in beroep gaan bij de Toezichtsraad van Meta, een door het bedrijf zelf opgerichte instelling. Dat doe je hier:

<https://www.oversightboardappeals.com/>.

Gaat het om berichten in een gesloten Facebookgroep, kan het

goed zijn om ook de beheerders van die groep te informeren. Hun rol wordt waarschijnlijk groter. Hetzelfde geldt voor de beheerders van pagina's van bedrijven (bijvoorbeeld mediabedrijven).

Reageert Meta niet of te laat, kun je ook naar deze twee Belgische instellingen stappen:

- Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) houdt in België toezicht op de toepassing van de Digital Services Act. Je vindt op zijn website een formulier (zoek op [bipt.be](https://www.bipt.be) naar 'DSA klacht') dat je kunt invullen en opsturen naar klachtdsa@bipt.be.

- Unia heeft de status van 'trusted flagger' onder de Digital Services Act en kan dus sneller bij Meta aandringen op het verwijderen van een bericht als dat bericht in strijd is met de wet. Voor berichten die niet publiek zijn, moet je een screenshot opsturen. Bij Unia melding maken van discriminatie kan hier:

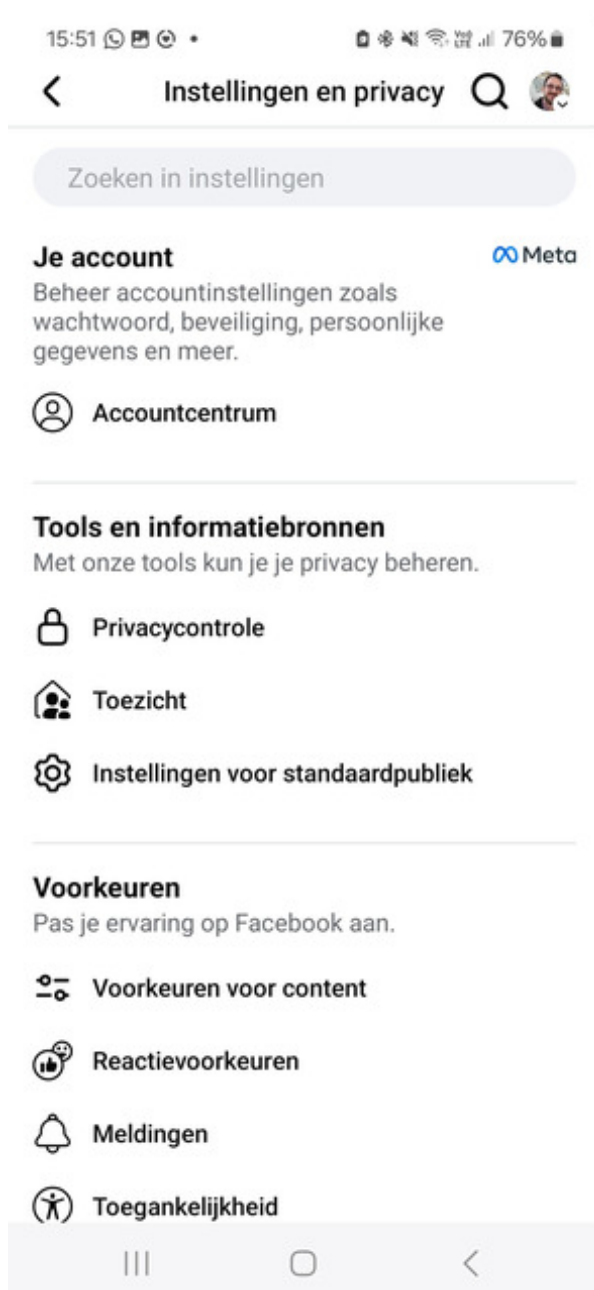
<https://www.unia.be/nl/discriminatie-melden>

- Gaat het specifiek over gendergelijkheid, dan moet je zijn bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM).

4. Is het voortaan echt toegestaan om een trans persoon of iemand die homo is “geestesziek” te noemen?

Niet noodzakelijk, want naast de gebruiksregels van Facebook is er ook de wet. Het antwoord van Unia, de Belgische overheidsinstelling die discriminatie bestrijdt: “De vrijheid van meningsuiting wordt breed beschermd in België en in Europa, inclusief uitlatingen ‘die beledigen, choqueren of zorgwekkend zijn’ en moet worden afgewogen tegen de vrijheid om als individu beschermd te worden tegen haatzaaiende uitlatingen.” Iemand die homo is ‘geestesziek’ of iets dergelijks noemen “kan onder de vrije meningsuiting vallen, maar naargelang de context kan het ook om strafbare haatspraak gaan, bijvoorbeeld als iemand voortdurend met dergelijke berichten belaagd wordt, als het gepaard gaat met dreigende taal of deel uitmaakt van een discours dat in het openbaar aanzet tot discriminatie, segregatie, haat of geweld tegenover personen of groepen wegens een of meer beschermde kenmerken”.

5. Hoe sluit ik mijn accounts op Facebook, Instagram en Threads?

Facebook: Je Facebook account kun je tijdelijk deactiveren (alles blijft dan staan, voor als je later van mening verandert) of permanent verwijderen. Surf naar accountscenter.facebook.com en klik door naar ‘Persoonlijke gegevens’, dan naar ‘Eigendom en beheer van account’. Dan krijg je de optie ‘Deactivering of verwijdering’. Als je Instagramaccount aan je Facebook gekoppeld is, kun je die hier ook vinden en verwijderen. Je kunt al je Facebookgegevens, inbegrepen je foto’s, downloaden vanuit het Accountcenter onder de optie ‘Je gegevens en toestemmingen’ en dan ‘Je gegevens downloaden’.

In de Facebook instellingen kun je het Accountcentrum ook vinden.

Instagram: precies dezelfde procedure, maar via accountscenter.instagram.com.

Threads: je Threads-account is gekoppeld aan je Instagramaccount, en verdwijnt in principe tegelijk. Het is ook mogelijk om alleen je Threads-account te verwijderen, via instellingen, dan doorklikken op ‘Account’ en dan op de optie ‘Profiel deactiveren of verwijderen’.

6. Waar ga ik naartoe als ik de Meta-apps wil vermijden?

Reddit is niet echt een sociaal netwerk, maar heel wat discussies die je in gespecialiseerde Facebookgroepen voert, zijn ook te vinden op de Reddit-forums. Je kunt ze vaak lezen zonder een account aan te maken. Reddit modereert zelf bijna niet, het laat dat over aan de beheerders van de forums.

Bluesky is een recente uitdager van X/Twitter en Threads, en in zekere mate ook Instagram (al vind je er amper video). Je vindt er intussen heel wat Vlamingen die vroeger vooral op X/Twitter rondhingen. Opgelet: Bluesky heeft een heel eigen visie op moderatie en heeft amper betaalde moderatoren in dienst. In principe mag je er zo goed als alles posten, maar sommige berichten kunnen een label krijgen zoals bijvoorbeeld 'extremistisch' of 'onverdraagzaam'. Je kunt dan kiezen, als gebruiker, om dergelijke berichten niet te zien – maar ze zijn er nog wel.

X, het voormalige Twitter, is waarschijnlijk niet de plek waar je heen wilt als je de Meta-apps nu verlaat, aangezien Meta het voorbeeld van X aan het volgen is.

Mastodon is (net als Bluesky) een gedistribueerd sociaal medium. Interessant is dat je vanuit Mastodon nog altijd mensen kunt volgen die posten op Threads, al staat die integratie niet helemaal op punt. Bij Mastodon ligt de moderatie bij de beheerders van de server waar je op aansluit, en zijn er daardoor zeer grote verschillen.

Bron: De Standaard van 15 januari 2025